

„VIDE IUS ORIGINALE“. K MOŽNOSTEM STUDIA BRNĚNSKÉ NALÉZACÍ PRAXE V DOBĚ PŘEDBĚLOHORSKÉ¹

LENKA ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ

Abstrakt: Příspěvek na příkladu konkrétního právního naučení, zapsaného v brněnské Knize právních naučení (rkp. č. 71 AMB), poukazuje na možnosti studia brněnské nalézací praxe v době předbělohorské. Skutečnost, že se záznam onoho právního naučení dochoval v různých pramenech, umožňuje sledovat jeho textovou tradici a potvrdit předpokládané zdroje, na jejichž základě bylo vyhotoveno. Ukazuje se totiž, že zatímco předmětné právní naučení bylo žadateli zasláno bez jakékoliv zmínky o relevantní právní úpravě, záznam v Knize právních naučení obsahuje odkaz na privilegium Václava I. z roku 1243, v němž bylo aplikované pravidlo výslovně zakotveno.

Klíčová slova: Rukopisy, kodikologie, městské právo, Brno, předbělohorské období, právní naučení, právní dějiny.

ÚVOD

Ve svých příspěvcích, věnovaných brněnskému městskému právu ve středověku a raném novověku, jsem již dříve upozornila na potřebu studia nejen jeho normativní roviny, ale především nalézací (aplikační) praxe. V souvislosti s tím jsem také poukázala na možnost využít pro tyto účely poměrně slušně dochovanou agendu brněnských právních naučení, která se, na rozdíl od meritorních rozhodnutí evidovaných v soudních knihách, dochovala, byť v torzovitě podobě, pro celé sledované období.²

Kvantitativně dobrý stav dochování brněnských právních naučení je dán především tím, že byla evidována nejen na straně vydavatele, ale také v agendě lokalit, které si poučení v dané

1 Příspěvek vychází z autorčiny disertační práce, obhájené v roce 2023 na Ústavu pomocných věd historických a archivnictví FF MU: ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. *Římskoprávní vlivy v právní praxi města Brna. Analýza středověkých a raně novověkých právních naučení pro Uherské Hradiště*. Brno, 2023. Disertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2023.

2 K tomu podrobněji viz mou disertaci citovanou v předešlé poznámce, ve které jsem se s otázkou reálného uplatnění brněnského městského práva v praxi snažila vypořádat prostřednictvím římskoprávní analýzy právních naučení pro Uherské Hradiště. Tam také viz mé další studie i drobnější statě, které v práci průběžně cituji. Nad rámec toho srov. také mé další příspěvky, které byly publikovány až po dokončení disertace: ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. Delikt „hanění“ v právní praxi středověkého a raně novověkého brněnského městského práva. In: TAUCHEN, J., D. KOLUMBER a D. ČEP (eds.). *Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti včera a dnes*. Brno: Masarykova Univerzita, 2023, s. 113–123; Eadem. Římskoprávní regulace ve středověké a raně novověké aplikační praxi města Brna. Na příkladu rozboru vybraných právních naučení pro Uherské Hradiště. In: *Brno v minulosti a dnes*. 2023, roč. 36, č. 1, s. 89–112. Stručně viz také: Eadem. Nový pramen k poznání právní kultury předbělohorského Brna. In: *Bulletin Evropské společnosti pro právní dějiny*, z. s., 2024, č. 2, s. 12–13.

věci vyžádaly.³ Výjimkou pak nejsou ani opisy celých sbírek právních naučení, pořizované dalšími městy a městečky pro inspiraci do vlastní nalézací praxe.⁴

Studium právních naučení pochopitelně má své limity, které jsou dány především samotnou podstatou poučovací praxe.⁵ Uvážíme-li totiž, že smyslem právních naučení obvykle bylo poskytnout kvalifikovanou právní radu i velmi vzdálené vsi nebo městu s odlišnou právní kulturou, je evidentní, že samotná poučení musela být stylizována jasně, srozumitelně a stručně.⁶ Jinými slovy tak, aby obsah poučení byl pochopitelný i laikům bez znalosti alespoň elementární právní úpravy, jejíž těžiště do doby unifikace a kodifikace městského práva na Moravě (1697) leželo především v zeměpanských privilegích, místním obyčejovém právu a dobové judikatuře.⁷ Jistou roli hrála v životě brněnského právního okruhu také *Právní kniha notáře Jana* z poloviny 14. století, kterou si některé lokality pořizovaly v podobě opisu. Do jaké míry tyto opisy našly uplatnění v praxi ovšem není v tuto chvíli známo.⁸

Ve výsledném obsahu i formě výroku (poučení) se proto odrážela nejen úroveň právního povědomí žadatele (tj. města či vsi), která byla často patrná již ze samotného textu žádosti,

3 K nejlépe uchovaným agendám brněnských právních naučení patří ta uherskohradištská, byť ani ta není celistvá. Město Uherské Hradiště obdrželo brněnské městské právo již v roce 1258, z titulu privilegia Přemysla Otakara II. Nejstarší právní naučení pro Uherské Hradiště se nicméně dochovala až z poloviny 14. století. Zčásti v brněnské *Právní knize notáře Jana*, zčásti v uherskohradištské městské knize *Liber negotiorum civitatis Hradisch*. V *Liber negotiorum* je zaznamenáno přes sto případů, poslední je datován do 90. let 14. století. Další poučení se dochovala až z konce 40. let 15. století v mladší uherskohradištské městské knize *Liber informationum et sententiarum*. V té se nachází opisy necelých čtyř stovek právních naučení; poslední je datováno do 40. let 16. století. Ukazuje se však, že ani tato agenda není úplná. Zhruba čtyři desítky zde neevidovaných právních naučení pro Uherské Hradiště se totiž uchovaly v pozdějších redakcích knihy *Liber informationum et sententiarum* (k tomu více viz poznámku níže). Listinné doklady až na jednu výjimku chybí. Podrobněji ke stavu dochování právních naučení pro Uherské Hradiště: ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. *Římskoprávní vlivy v právní praxi města Brna*, s. 178–193.

4 Stalo se tak v případě uherskohradištského *Liber informationum et sententiarum*, který se uchoval ve dvou dalších redakcích. Známější je součástí havlíčkobrodské městské knihy, Moravský zemský archiv – Státní okresní archiv Havlíčkův Brod (dále jen MZA – SOKA HB, Archiv města Havlíčkův Brod (dále jen AM HB), inv. č. 215. Opis popsal a s obsahem *Liber informationum et sententiarum* porovnal VOJTÍŠEK, V. *O právních rukopisech města Německého Brodu*. Německý Brod: nákladem Musejního kuratoria, 1917, s. 20–22. Za druhé jde o méně známou sbírku *Práva brněnská*, v současnosti uloženou v Archivu města Brna. Viz Archiv města Brna (dále jen AMB), fond A 1/3 Archiv města Brna – Sběrka rukopisů a úředních knih (dále jen fond A 1/3), rkp. č. 7932. Na zjevné vazby sbírky s uherskohradištským *Liber informationum et sententiarum* upozornily JORDÁNKOVÁ, H. – SULITKOVÁ, L. Brněnská městská kancelář v předbělohorském období. Prosopografická a diplomatická studie. In: *Sborník archivních prací*, 1995, roč. 45, č. 2, s. 295. K vzájemným vazbám mezi havlíčkobrodskou redakcí a tzv. brněnskou redakcí viz ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. *Římskoprávní vlivy v právní praxi města Brna*, s. 183–190, 349–405.

5 K významu pojmu „právní naučení“ nejnověji viz ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. *Římskoprávní vlivy v právní praxi města Brna*, s. 158–173.

6 K teritoriálnímu rozpětí brněnského právního okruhu a jeho proměnám viz především práce Ivana Štarhy. ŠTARHA, I. Okruh brněnského městského práva v době předbělohorské. In: *Brno v minulosti a dnes*, 1966, roč. 8, s. 172–188.

7 Souhrnně k pramenné základně brněnského městského práva viz zejména: FLODR, M. *Brněnské městské právo. Zakladatelské období (-1359)*. Brno: Matice moravská, 2001, s. 27–110. Srov. ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. *Římskoprávní vlivy v právní praxi města Brna*, s. 104–157.

8 Jeden takový opis získalo v roce 1562 Uherské Hradiště, a sice darem od zdejšího městského písaře Samuela z Lipky. Nakolik uherskohradištská městská rada dar ve své praxi reálně využila, nelze bez paleografické analýzy marginálních glos určit. Je totiž evidentní, že jsou psány jinou rukou než jádro opisu. Rukopis je v současnosti uložen v Archivu města Brna, viz AMB, fond V3 – Knihovna Mitrovského, rkp. A 155. Z literatury k tomu podrobněji FLODR, M. *Brněnské městské právo na konci středověku (1389 – konec 15. století)*. Brno: Statutární město Brno, 2008, s. 77–79.

případně opakovaně vznášených dotazů k jedné a téže věci, ale rovněž jazyková specifika poplatná dané době a oblasti.⁹

Z těchto a pravděpodobně i dalších důvodů se výrok právního naučení ustálil do následující podoby. Text začínal formulkou „Na to vám naučení dáváme“, případně jejími variacemi,¹⁰ objevuje se však také zkratka „N. v. n. d“.¹¹ Byla-li žádost napsaná latinsky, odpověď byla obvykle uvozena větou „Super quibus sentencialiter respondemus“,¹² případně ještě salutací „Domini karissimi!“ nebo „Amici karissimi“.¹³ Následuje text právního poučení – stanoviska, jak má být spor rozhodnut – někdy i s krátkým zdůvodněním.¹⁴ Právní naučení pak uzavírá datační formule, uvedená obvykle v latině.¹⁵

Když jsem právní naučení v rámci přípravy své disertační práce léta studovala, všimla jsem si, že až na velmi ojedinělé případy nejsou v odůvodnění jednotlivých výroků uvedeny zdroje, na jejichž základě bylo předmětné poučení vydáno.¹⁶ Tato skutečnost práci značně komplikovala, protože být jsem většinou byla schopna posoudit, ze kterých pramenů brněnská městská ráda v rámci nalézací praxe pravděpodobně vycházela, případně i určit konkrétní ustanovení, nemohla jsem si být svým závěrem stoprocentně jista. Relevance svých úvah o potenciálních zdrojích těchto výroků jsem si v některých případech mohla ověřit studiem předbělohorské sbírky brněnských sentencí. Jedná se o tzv. *Knihu právních naučení* (rkp. č. 71 AMB), ve které jsou výběrově zaznamenány výroky z let 1471–1616.¹⁷

Stran obsahu této sbírky totiž zaujme, že jednotlivé výroky jsou opatřeny glosami s odkazem na prameny brněnského městského práva, které předmětnou problematiku upravují. Mezi nimi nejčastěji figuruje tzv. brněnský municipál (dobové označení pro *Právní knihu*

9 Nelze si například nevšimnout, že v době, kdy jazyku právních naučení dominovala latina, se v textu výroku nezdá kdy objevují doslovné citáty z učených práv (*ius commune*). V právních naučeních z 15. a 16. století, která byla vydávána téměř výhradně česky, popřípadě německy, se tak dělo jen sporadicky, případně nepřímo. K tomu podrobněji ŠMÍDOVÁ MALÁROVÁ, L. *Rímskoprávní vlivy v právní praxi města Brna*, s. 194–303.

10 Uvedená formule se objevuje ve většině případů doložených v městských knihách i v listinných dokladech. Konkrétně lze upozornit např. na koncept právního naučení pro Vyškov z r. 1555. Viz AMB, fond A 1/1 Archiv města Brna – Sběrka listin, mandátů a listů (dále jen fond A1/1), inv. č. 1579.

11 Takto např. začíná právní naučení pro městečko Bzenec. AMB, fond A1/1, inv. č. 1794.

12 FLODR, M. (ed.). *Nálezky brněnského městského práva. Svazek I., (-1389)*. Brno: Archiv města Brna, 2007, s. 58.

13 *Ibidem*, s. 52.

14 „[...] Poněvadž Zuzana žalobnice v žalobě své o smlouvě svadební pořádný oznamuje, pravíc, že by nebožtík manžel její do všeho statku svého ji přijeti a v tom hospodyní učiniti měl a odpovící na prokazování takový smlouvy pořádný a na zachování též Zuzaně nastupují, jest Zuzana touž pořádnou smlouvu svadební ku právu doložiti, a že se k manželu svému nebožtíku Janovi věrně a právě chovala pořádným svědomím prokázati povinna, mají-li odporníci proti tomu co promluvíti, neb právu co ukázati, to jim také hájeno býti nemá. Staň se potom co za právo podle práva [...]“ AMB, fond A1/1, inv. č. 1854.

15 „Actum Brunna feria V ante festum Philippi Jacobi anno 1562.“ AMB, fond A1/1, inv. č. 1794.

16 K tomu srov. např. právní naučení, které je součástí kazuistického ustanovení čl. 256 *Právní knihy notáře Jana*. Podstatou dotazu, se kterým se do Brna obrátili přísežní z Hustopečí, byla v té době obvyklá snaha obchodníků a soukeníků (*mercatores et pannifices*) uvádět zákazníky v omyl nesprávným měřením a vážením zboží. Hustopečtí, kteří si protiprávnosti takového jednání byli dobře vědomi, ovšem nevěděli, jakou sankci by delikventům měli uložit. Ve své odpovědi se brněnští přísežní explicitně přidrželi Václavova privilegia z roku 1243 (*lura originalia*) a v souladu s ním (II 17) doporučili, aby prodávající byl potrestán pokutou ve výši pěti talentů. Srov. text výroku: „Scriptum fuit igitur iudici et iuratis de Auspetz, quod secundum iura civitatis Brunnensis pannus falsus crinibus infectus est cremandus. Pannus vero debitam mensuram latitudinis vel longitudinis non habens non crematur, sed venditur eius iudici quinque talenta solvet pro emenda, ut superius in iuribus originalibus habetur.“ FLODR, M. (ed.). *Právní kniha města Brna. Úvod a edice*. Brno: Blok, 1990, s. 230.

17 AMB, fond A 1/3, rkp. č. 71. K povaze sbírky viz především ŠTARHA, I. *Právní naučení brněnského městského práva v době předbělohorské*. Disertační práce. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, Filozofická fakulta, 1970. s. 133; JORDÁNKOVÁ, H. – SULITKOVÁ, L. *Brněnská městská kancelář v předbělohorském období*, s. 301.

notáře Jana),¹⁸ případně privilegium Václava I. z roku 1243 (*Iura originalia*).¹⁹ V ideálním případě uvádí písař také konkrétní ustanovení.

Tyto informace jsem pochopitelně uvítala, protože v uherskohradištské agendě právních naučení, se kterou jsem pracovala primárně, odkazy na prameny uvedeny nebyly. Několik poučení se ovšem obsahově, až na drobné odchylky, shodovalo, byť byly opatřeny odlišnými rubrikami.²⁰ K tomu srov. tabulku níže:

Liber informationum et sententiarum Dodatky 21	Kniha právních naučení (rkp. č. 71 AMB) 22
8. O ukušení nosu	Nos za nos dáti má (f. 9r)
9. O panenství odňaté	Násilí má ve třech dnech osvědčeno bejti (f. 25r)
17. Ješto jedna druhu kurvu nazvala, i poněvadž při, má za to právo učiniti	Zapírání nadávání kurvy, očista přísahy (f. 19r)
21. O škodu vin naučení	Kdy škoda prodavače vína, kdy lihaře, kdy formana (f. 19v)
24. Že margrabie žiádnych nápaduov odúmrti nemá	O potvornej vině (f. 11r)
25. O věrnú ruku	O věrnej ruce (f. 10v)
26. O některé věci dány k schování v uzle	Zmařená věc, že v uzly když se k schování dala, byla, nebo svědomím právním, nebo přísahou spravena bejti má (f. 10v)
27. O odpovídání, že k prvnímu právu nemohl státi, ortel	O stanném právu (f. 11v)
28. Odvolání na svědomí	Jeden svědek, žádný svědek (f. 11v)
29. O ženském svědomí	Ženská svědomí v nářecích neplatná (f. 13r)
30. Jest-li svědek hněvník	Hněvník svědkem bejti nemuože (f. 14v)
31. Žialoba o přihnání dlužníka před rychtáře	Chceš-li, ať rychtář dopomůže k tvému spravedlivému, právo jemu sprav (f. 15r)
32. O slad koupěny od sladovníkuov	Kdo co koupí, a na to zavdá, by pak toho hned nevzal, již jest kupitelovo. Také i škoda jest jeho, vezme-li jakou (f. 15r)

Po zjištění, že jde o totožná právní naučení, která se mimo jiné zaměřují na problematiku odúmrti, jsem se zaměřila na glosu k onomu záznamu v *Knize právních naučení*. Pod opis výroku totiž brněnský písař připojil odkaz na zmiňované Václavovo privilegium (*Vide ius originale*). Byť v tomto případě neuvedl konkrétní ustanovení, dá se předpokládat, že měl

18 Odkazy na příslušná ustanovení *Právní knihy* se v rkp. č. 71 AMB objevují u všech naučení až do f. 31v. Poté se od této praxe postupně upouští.

19 Viz např. AMB, fond A/3, rkp. č. 71, f. 9r–9v.

20 Žadatelé byl zaslán toliko výrok (poučení). Teprve poté, když písař zapisoval případ do městské knihy, opatřil text adekvátní rubrikou (nadpisem).

21 Názvy rubrik jsem převzala z edice TKAČ, I. (ed.). *Liber informationum et sententiarum čili Naučení Brněnská Hradištské městské radě dávaná od roku 1447 až do roku 1509 s dodatky do roku 1540*. Uherské Hradiště: C. k. moravsko-slezská společnost pro zvelebení rolnictví, poznání přírody a vlasti, 1882, s. 323–334.

22 AMB, fond A/3, rkp. č. 71, f. 9r–25r.

na myslí články *privilegia minus* (II 9 a 11), kde se nařizuje testamentární svoboda a v případě existence způsobilých dědiců se výslovně zakazují odúmrti.²³

Liber informationum et sententiarum,

dod. č. 24: *Že margrabie žiadných nápaduov odúmrti nemá*

Na to vás n.: že podle práva města našeho margrabie a pán země tejto v našem městě žiadných nápaduov odúmrti, ani od březních věcí nemá, kromě Potvrná (sic!) vína, ta k jeho milosti komoře přísluší, sice všechno nahoře psané věci na miesto a rychtáře na šeho přísluší.²⁴

Kníha právních naučení

(rkp. č. 71 AMB): *O potvornej vině*

Na to vás naučujem, že vedle práva našeho, markrabě a pán země tejto, v našem městě žiadných nápadů odúmrti ani dlužných věcí nemá, kromě potvorná vina, ta k jeho milosti do komory sluší, sice všechno nahoře psané věci všechny na město i na rychtáře našeho příslušejí. Vide ius originale²⁵

Další právní naučení, tentokrát s konkrétně vymezenými zdroji, se týkalo výše pokuty za ublížení na zdraví. Také v tomto případě jsou oba záznamy prakticky totožné, liší se pouze rubriky, které jsou vždy interní záležitostí konkrétní městské kanceláře, jež danou agendu vedla. Srov.

Liber informationum et sententiarum,

dod. č. 8: *O ukušení nosu*

„Na to vás n., že ten, jesto sedlákovi nos ukusil, fojtovi vinu propadl jest pět funtův, kterýžto každý funt 20 gr. činí a s tím kterémuž nos ukusil, má se umluviti a dosti za to učiniti; pakli peněz nemá, tehdy právo chce, aby svojoj nos dal za druhý nos podle práva.“²⁶

Kníha právních naučení

(rkp. č. 71 AMB): *Nos za nos dáti má, kdož s peněžitú pokutú bejtí nemúž*

„N.v.n., že ten, jesto sedlákovi nos ukousl, fojtovi vinu jest propadl pět funtův, kterýžto funt dvacetí groší činí a s tím kterémuž nos ukousl, má se smluviti a dosti za to učiniti; pakli peněz nemá, tehdy právo chce, aby svojoj nos za druhý nos dal vedle práva brněnského. Municip[al], fol. 55, Tit. De emenda excusionis dentis et in Iura originalia § Quicumque amputaverit alteri digitum, ubi statutur si vero denarios non haberit, tunc manus pro manu in poenam accipienda.“²⁷

Zatímco záznam v uherskohradištském *Liber informationum et sententiarum* je opět prost odkazů na relevantní zdroje, z glosy, která se nachází těsně pod opisem výroku v brněnské

23 Srov. II 9: „Statuimus insuper, quod quicumque civium moriatur, si uxorem habuit vel liberos, iudex vel advocatus nequequam intromittat se de bonis ipsorum, sed sint in potestate uxoris et liberorum.“; II 11: „Si autem is, qui moritur, non habuit uxorem vel liberos et sine testamento et ordinatione rerum suarum decedit, bona, que reliquit, proximo heredi suo cedant.“ FLODR, M. (ed.). *Iura originalia civitatis Brunensis. privilegium českého krále Václava I. z ledna roku 1243 pro město Brno*. Brno: Doplněk, 1993, s. 10–11.

24 TKaČ, I. (ed.). *Liber informationum et sententiarum*, s. 328. V tzv. brněnské redakci *Liber informationum et sententiarum* je záznam opatřen podobnou rubrikou ve znění „Zpráva, že žiadný nápaduov Markrabě země od březních, ani odúmrti nemá“, odkaz na zdroje chybí. Viz AMB, fond A/3, rkp. č. 7932, f. 114v.

25 AMB, fond A 1/3, rkp. č. 71, f. 11r–11v.

26 TKaČ, I. (ed.). *Liber informationum et sententiarum*, s. 325. V tzv. brněnské redakci je poučení evidováno pod rubrikou „Vortel, kto by komu nos ukúsl, co propadnutí má peněz, pakli jich nemá, nos za nos“, viz AMB, fond A/3, rkp. č. 7932, f. 113v.

27 AMB, fond A/3, rkp. č. 71, f. 9r–9v.

Knize právních naučení, je evidentní, že písař zjevně odkazuje na *Právní knihu notáře Jana* z poloviny 14. století a opět také na Václavovo privilegium (*Iura originalia*). V případě *Právní knihy* jde o čl. 267 *De emenda excussionis dentis*, přímo zmíněný v textu glosy.²⁸ V případě *Iura originalia* jde zjevně o odkaz na *privilegium maius* (I 10).²⁹

Uvedené příklady, jejichž prostřednictvím jsem chtěla alespoň stručně demonstrovat možnosti rekonstrukce brněnské nalézací praxe v předbělohorském období, jsou dokladem toho, že úspěšný právněhistorický výzkum, jehož cílem je určit zdroje dochovaných právních naučení, se neobejde bez studia textové tradice jednotlivých výroků. Nezbyvá proto než apelovat na interdisciplinaritu studia a propojení vhodných právněhistorických metod s pomocně vědními disciplínami, v tomto případě zejména kodikologií, respektive i paleografií.

“VIDE IUS ORIGINALE”. TO THE POSSIBILITIES OF RESEARCH BRNO JUDICIAL PRACTICE IN PRE-WHITE MOUNTAIN PERIOD

Summary: In the Middle Ages and early modern times, the city of Brno represented an important appeal center that received appeals and requests for legal instruction from dozens of localities in the so-called Brno legal area. This agenda was partly preserved in Brno, and partly in individual locations. In some cases, it is possible to compare the individual text variants of a specific legal instruction, to define modifications (not only grammatical, but especially factual) and rarely, to identify the source on the basis of which the relevant instruction was issued. This practice is characterized by the fact that the legal instructions were sent to the applicants basically without mentioning the legal rule used. This fact then complicates the reconstruction of the dispute and its interpretation. The result itself, i.e. the determination of relevant sources, on the basis of which the legal rule was actually issued, may not correspond to contemporary reality and is distorted. The mentioned possibilities of research are presented in this article on the example of legal instruction from pre-White Mountain period, which has been preserved in several sources. On the one hand, in the town book of Uherské Hradiště (*Liber informationum et sententiarum*) and its redactions, and on the other hand, in the so-called Book of Legal instructions (Ms. No. 71 AMB), used in Brno.

Key words: Manuscripts, codicology, municipal law, Brno, pre-White Mountain period, legal instructions, legal history.

Mgr. et Mgr. Lenka Šmídová Malárová, Ph.D. et Ph.D. (* 1988)

Autorka působí jako odborná asistentka na Ústavu pomocných věd historických FF MU a na Katedře dějin státu a práva PrF MU. Zaměřuje se na problematiku brněnského městského práva, jeho rukopisy a vzájemné vazby mezi nimi. V této souvislosti si především klade otázku, v jaké míře se zásady učených práv, římského a kanonického (*ius commune*), hojně zastoupené v brněnské právní knize a jejich redakcích, promítly do tehdejší nalézací praxe.

28 Srov. text celého ustanovení: „*Dens dicitur membrum minus. Unde excussio dentis unius emendatur et iudicatur, sicut scribitur in iuribus originalibus in illo paragrapho: Item, quicumque alteri amputaverit digitum et cetera. Et si plures dentes sunt excussi, equipollent pluribus digitis amputatis.*“ FLODR, M. (ed.). *Právní kniha I*, s. 232.

29 Srov. I 10: „*Item quicumque alteri amputaverit digitum vel ita vulnaverit, quod membrorum paciatur detrimentum, id est litschert, iudici duo talenta, passo dampnum quinque talenta persolvat; si vero denarios non habuerit, eo, quo predictum est, ordine puniatur; si fieri voluerit innocens, probet innocentiam suam metquintus probabilium virorum; et si hos habere non poterit, probet mettercius, inter quos de iuratis principis erit unus.*“ FLODR, M. (ed.). *Iura originalia civitatis Brunensis*, s. 7.